Ч. 211. Пятниця 19 вересня (2 жовтня) 1903. Рік XIII.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адмінїстрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провинциї:

на цілий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти полїтичні.

(Цар у Відни. — Ситуация на Угорщинї. — Справи балканьскі).

Жиємо в добі великих подій історичних, чи може лїпше сказавши, в добі приготовлень до якихсь великих подій. Гостина монархів у Відни то не звичайна двірска візита; монархи трох найбільших держав в Европі не на то приїздили до Відня, щоби там наговорити собі компліментів. З'їзди ті рішали долю народів, хочби поза важкими словами, які виголошували монархи підчас пирів на тих з'їздах, не лагоджено більше нїчого. Але коли вже незвичайне приняте нїмецкого цїсаря і тоасти виголошені підчас єго гостини звернули у великій мірі на себе увагу цїлого сьвіта, то тим більше звертає на себе увагу гостина царя в Шенбрунї і тоасти виголошені тамже, бо тут монархи вже виразно і явно висказують, що звело їх разом. Підчас вчерашного снїданя в шенбрунськім замку виголосив Є. Вел. Цїсар Франц Йосиф слїдуючий тоаст по французски:

Особливу робить то менї приятність висказати Вашому Величеству велику радість, яку відчуваю з того, що можу повитати Ваше Величество. В. Вел. вволяючи мому запрошеню на лови в Стириї, яке я мав щастє післати Ваш. Вел., дали менї новий доказ своєї дружби, котру цїню високо і на котру відповідаю також щирою і сердечною дружбою. Щирість, виходяча з того для наших відносин, вплинула вже кілька разів хосенно на полїтичні відносини наших держав і маю надію, що повне порозуминє що-до поглядів і переговорів, які межи нами ведуть ся ввиду сумних подій, які тепер дїють ся на балканьскім півострові, причинять ся до поведеня акциї, яку там ведемо в спільнім порозуминю і в інтересї европейского мира. Повен тих чувств пю за здоровлє мого любого і вірного приятеля, Є. Цїс. Вел. Царя Николая.

На то відповів цар слїдуючим тоастом: Слова, якими Ваше Цїс. Величество мене витають, трогають мене мило і дякую за них з глубини серця. З особлившим вдоволенєм вволив я дружному запрошеню Вашого Цїс. Вел. і чую ся щасливим, що можу особисто дати вираз чувствам, які мене наповняють. Наше сердечне порозуминє і повна гармонїя, виходяча з акциї наших правительств, суть — як то Ваше Цїс. Вел. зазначили — цїнною порукою успіху великого мирительного дїла, до якого ми взяли ся у спільнім порозуминю. Гуманїтарна цїль, до якої стремимо, виключає всяку партийність і мусить бути осягнена витревалостию і средствами, даючими поруку дїйстного і тревалого мира. Маю надію, що наші змаганя причинять ся також до скріпленя загального мира. Пю на здоровлє мого любого, вельми достойного приятеля, Єго Величества Цїсаря і Короля Франц Йосифа.

Димисия ґр. Кіна саме в день приїзду царя мусїла наробити великого дива і певно, що не причинила ся до скріпленя могучости держави, але знов і не ослабила єї так, щоби вже аж розпука брала ся. Мадяри нехай тепер дивлять ся, як вийдуть з тої біди, в яку запхали їх Кошут і хорватский самодержець, котрий готов був ступати і по трупах, щоби лиш удержати ся при власти. Ті єго повалили, для котрих він працював в Хорватиї. Кажуть, що Кінови прислужив ся Апоній, котрий в змові з другими противниками Кіна порадив Кошутови, щоби він поставив внесенє на дискусию над відповідию Кіна, аби той не міг поїхати до Відня, як і взагалї здає ся, що Апоній в цїлій кризї грає побіч Кошута найбільшу ролю. Коли скінчило ся засїданє, на котрім повалено президента мінїстрів, всї „заговірники“ збігли ся подякувати Апонієви за добре веденє нарад. Коли то побачив мінїстер фінансів Люкач, сказав: З такою палатою і такою партиєю годї управляти. Побачите, що ви наробит-

19)

Пес Баскервілїв.

(З англїйского — Конана Дойля).

(Дальше).

Ніякі просьби Франкляида не змогли вже задержати мене довше у него. Я вимовив ся від дальшої гостини, а також упросив єго, щоби не трудив ся, відводячи мене з Кумб Тресі до Баскервіль Галь. Як довго міг мене бачити, я йшов гостинцем, а відтак скрутив скоро в бік, на багнища і почвалав до скалистого горбка, за котрим щез хлопець. Щастє сприяло і я присягнув собі, що коли тепер не удасть ся менї єго вихіснувати, то певно не ізза недостачі енерґії та витревалости у мене.

Сонце вже заходило, коли я станув на горбку, і довгі узбоча, що спадали до рівнини підомною, вилискувались по однім боці золотистою зеленю, а по другім укривали ся в сїру тїнь. Білі мраки піднимали ся поволи на кінци видокруга, а спозеред них зарисовували ся виразно фантастичні лїнії Белївера і Лисої гори.

Нїчо не переривало вечірного спокою просторої рівнини, нїгде руху, нї звідки голосу. Лиш велика сїра птиця, мева або кулик, уносила ся високо у воздусї. Ся птиця і я були одинокими живими сотворінями поміж безмежним небозводом а великим пустарем на земли. Дикий краєвид, почутє самоти, сьвідомість, що я підняв ся небезпечної задачі, все те прошибало мене холодом.

Хлопця не було нїгде. Підомною, в розколинї між горбами, стояв ряд тих прастарих камінних осель, а дах над одною з них зберіг ся майже цїлий, так що міг становити незгіршай захист против непогоди. Серце застукало живійше, коли я се побачив. Там мусїв сховати ся наш незнакомий. Прецінь вислїдив я єго нору і ось ось міг видерти єму тайну!

Я підійшов до печери так обережно, як Степлетон, коли скрадає ся із сїткою на мотиля, що усїв на ростинї. Справдї, в печері хтось перемешкував і се мене утїшило. Ледви замітна стежка вела поміж каміне до отвору, що служив за двері. В серединї було тихо. Незнакомий мусїв там причаїти ся, а може й волочив ся по багнищи. Охота до пригод подразнила сильно мої нерви. Я кинув папіроску, стиснув кріпше в долони револьвер і підійшов швидко до отвору.

В серединї не було нїкого. Зате довкола було досить познак, що я не попав на хибну дорогу. Незнакомець мусїв мешкати тут рішучо. На камінній плитї, де спочивав звичайно мешканець з передісторичної доби, лежало кілька вовняних накривал, завинених в непромакальний плащ. Попіл тлїв ще на якімсь дуже простім огнищи, а поза ним стояла кухонна посуда і цебрик з водою до половини. Кільканайцять порожних пушок з консервів сьвідчили, що оселя була занята від довшого часу, а коли мій зір привик до сумерку, я замітив в кутї бохонець хлїба і пів фляшки горівки.

Посерединї хати плоский камінь заступав місце стола, а на нїм лежав невеликий клунок, мабуть той сам, який я бачив крізь телескоп на рамени хлопця. Був там сьвіжий хлїб, кусень шинки і дві пушки консервів з бросквинь. Розглянувши ся в клунку, я усїв, але в тій хвили серце забило менї сильно — зпід подушки виставала картка записаного паперу. Я вхопив єї до рук і перечитав отсї слова, написані олївцем:

„Др. Ватсон поїхав до Кумб Тресі.“

Добру хвилю я стояв, як вкопаний. Що значило се коротке донесенє? Отже мене то, а не сер Генрія, шпіонував сей таємний незнакомець! Не слїдив мене сам, але вислав за мною якогось аґента — може того хлопця — а отсе єго рапорт. Дуже можливе, що від часу мого приходу в ті сторони слїдили мене на кождім кроцї.

І знов я почув тягар якоїсь незвістної сили. Мене прибила сьвідомість, що закинули на нас тонку сїть; закинули дуже зручно, бо затісняє ся довкола нас так легко, що ми доперва в послїдній хвили почуваємо ся в єї путах.

Коли незнакомець одержав одно письменне донесенє, то мусїв їх мати більше. Я почав розглядати ся довкола по хатї, але не знайшов нїгде слїду якоїсь картки. Так само не було нїчого, що вказувало би на характер або наміри мешканця сеї дивної оселї. Одно лиш було певне, що мусїв мати дуже малі вимоги і мало дбав про вигоду. Погадавши про слоту з послїдних днїв та узрівши широкі щпари в камінним даху, я зрозумів, як важна мусїла бути цїль, до котрої змагав незнакомець, та яка непохитна і тверда мусїла бути в него воля, коли міг витревати в такій невигідній

ли. В ліберальній партиї суть тепер того погляду, що настане відрочене парляменту або таки розвязане. На всякий случай заколот не зараз закінчить ся. Та й Цісар не приїде до Будапешту дня 10 с. м., як то було первістно постановлено.

Здає ся, як колиб з'їзди монархів у Відни дійстно прискорили мирову акцию на Балкані. Туреччина зачинає вже „думати“ о заведеню реформ в Македонії. Новому інспекторови зворохоблених провінций придано до помочи комітет, що має переводити реформи. Султан заказав остро уживати башибожуків до війни з ворохобниками а що найбільше позваляти їм боронити власні села перед ворохобниками. В тих місцевостях, де башибожуки або войско допускали ся злочинів, будуть строго карати виноватих. З Болгариєю завело турецке правительство також переговори а хоч доси не настала ще формальна угода межи Туреччиною а Болгариєю, то все-таки приступлено до виміни гадок в цїли поправленя положеня.

Новинки.

Львів дня 1-го жовтня 1903.

— **Шістьдесяті роковини смерти Маркіяна Шашкевича** обходили бережаньскі Русини в послідних днях артистичним вечерком. По вступнім слові мішаний хор аматорів сьпіваків відсьпівав Д. Січиньского „Пісне моя“. П-а Евг. Бачиньска і п. Гальберталь відограли на фортепяні і скрипці дуєт Берiота а п-а С. Бачиньска виголосила Шашкевичеву думу „Бандурист“. З черги наступив відчит проф. Н. Бачиньского про значінє і діяльність Маркіяна Шашкевича. По відчиті відограно комедию „Настоящі“, а відтак відсьпівано кілька пісень. По концерті бавили ся гості весело на комерсї. Тодї відбуло ся й льосованє надісланих і призбираних в Бережанах фантів на дохід Селяньскої бурси.

— **З Самбірщини** пишуть: Якесь нещастє зависло від трех місяців над нашим повітом. Нема дня без пожару. Ми доносили уже про пожари в Кільчичах (два) і Корналовичах. В кілька день потім знищив огонь в Мистковичах чотири будинки. — Дня 28 с. м. згоріло в німецкій кольонії Калинів-Кайзерсдорф чотири загороди. Шкода велика, бо один Німець потерпів при тім страти на 5.800 кор. Того самого дня горіло ще в Сокирчичах, а день пізнїйше в Берегах. Про два послідні пожари не маємо поки-що точнїйших даних. При тім належить замітити, що се ще зовсім не повний виказ пожарів в тім часї. Кілька разів видко було з Самбора в ночи на небі луну, однак де горіло, годі було розвідати.

— **Огнї** Дня 23 вересня в полуднє знищив огонь в Немирові три доми, вартости близько 2000 кор. і лише в части обезпечена. Завдяки місцевій сторожи пожарній удало ся грізний огонь спинити.

— **Крадіж в костелї.** В дрогобицкім костелї розбито сими днями три пушки, з котрих відтак забрано зложену там готівку. Виновником крадежи був Николай Мацюрак, бувший писар в суді, котрого арештовано.

— **Нещастна пригода.** З причини необережности стала ся передвчера в Grand-готели у Львові страшна пригода. Жінка придверника Катерина Мельникова хотїла з другого поверха поговорити з мужем, що був на долинї. В тій цїли вложила голову через щеблї до клїтки вінди. Саме в тій хвили почала тихо і скоро з'їздити електрична вінда з III поверха. За хвилю вінда була над головою женщини і вмить придавила голову своїм тягаром. Мельникова навіть не зойкнула, так скоро стало ся нещастє. Наслїдком перешкоди вінда станула, але нещастну жінку витягнено майже без житя і відвезено до шпиталю, де мабуть вже сконала. Причиною сего нещастя була по части необережність Мельникової, але найбільше завинив тут піднаємець готелю п. Рубін, що не подбав о добре загородженє вінди.

— **Утеча банкира.** З Станиславова доносять, що утїк звідтам власититель контори виміни Ефроїм Каппер, що покрав депозити приватних осіб, зложені в его банку. Сума украдених гроший доходить до 400.000 корон. Між иншими потерпів шкоду бар. Романшкан, стративши 50.000 корон. Каппер, як каже его родина, мав утечи до Америки. Минувшого четверга бачено его ще у Львові.

— **„Дневиик без дроту“.** Під тим заголовком виходить в місті Авальон, на острові, віддаленім 20 миль від берегів Калїфорнії, щоденна часопись, в котрій містять ся виключно телеграми, пересилані способом Марконього. „Дневник без дроту“ принял сю свою назву в зимі сего року, коли буря знищила телеграф між островом а Калїфорнією. Пробовано тоді одержувати вісти при помочи почтових голубів, але вісти були скупі, а дорого коштували. Найлїпшу і одиноку прислугу зробив тоді телеграф без дроту Марконього. Від того часу, т. є. від лютого с. р. одержав „Дневник без дроту“ 6000 вістий з цїлого сьвіта, політичні, біржеві і т. ин., а почитність дневника зросла в десятеро.

— **Рудольф Фальб,** звістний німецкий метеорольоґ, що віщував наперед погоду, помер — як доносять з Берлина — сими днями. Фальб мав вже звиж 70 лїт.

— **Зловив ся.** Поручник жандармериї у Львові, п. Н., не міг нїчого устеречи в пивници і все „приймав“ там непрошених гостий. Аби обезпечити пивницю перед злодіями, наставив на них електричну лапку в той спосіб, що коли хто отворив двері від пивниці, то сейчас дзвінок в помешканю давав про те знати. Передвчера пополудни, коли поручник задрімав по обіді, дзвінок відізвав ся. За хвилю поручник держав в руках 15-лїтного Феликса Зарицкого, котрий господарив в пивници. Непрошеного гостя відставлено до поліциї.

— **Незвичайне винагородженє.** В однім селї в Брандебурґії місцевому учителеви повірено заряд кладовища, як також визначенє місць на могили. Обовязки ті, хоч досить тяжкі, сповняв безплатно, але вкінци унімнув ся о невеличку хотяй би винагороду. Рада церковна узнаючи справедливість его жаданя, ухвалила, аби учитель як також его жінка одержали на кладовищи громадскім.... гріб безплатний.

— **Vacuum Cleaner** називає ся новий винахід, що спричинив цїлковитий переворот в способі чищеня диванів, фіранок, меблїв і т. п. Заступає він славно дотеперішнє негіґієнічне тріпанє і щітковане і єсть далеко кориснїйший від него що-до результату роботи. Vacuum чистить цїле помешканє за помочию ссучого приряду, приміщеного на кінци ґумового вужа, що висисає воздух з уського тка-

дірі. Чи сей чоловік був нашим завзятим ворогом, чи може ангелом-хоронителем?

Я присяг собі, що не опущу печери, доки про все не дізнаю ся.

На дворі заходило поволи сонце і розлило на західнім небі повінь червоности та золота, що відбивали ся ржавими пасмугами в далеких калюжах серед ґрімпеньскої трясавини. Далеко було видно дві вежі замку Баскервіль Галь, а за ними стовп диму, що вказував на положенє села Ґрімпен. По середині межи замком а селом, за взгірем, стояв дім Степлєтонів.

Цїла природа дихала тишиною, спокоєм і несказаною лагідностию. Однак той спокій до моєї душі не мав приступу. Мене налягала неясна тревога перед стрічию, що наближала ся з кождою хвилею. Роздратований, але непохитний в своїй постанові, сидів я в темнім кутї печери і з горячковою нетерпеливостию дожидав єї мешканця.

Вкінци я почув, що він надходить. Здалека доносив ся рівкий стукіт черевика, що ударяв о камінє. Сей голос наближав ся до печери. Я втиснув ся в найтемнїйший кут і відвів курок револьвера, рішившись не зраджувати своєї присутности, доки незнакомець не війде до печери.

Нараз наступила перерва, знак, що незнакомець задержав ся. Відтак голос кроків наближав ся все більше і вкінци тїнь упала вопоперек отвору.

— Що за чудовий вечер, дорогий Ватзоне! — відозвав ся звістний менї добре голос. — Здає ся, що буде нам приємнїйше на дворі, чим в тій печері.

(**Дальше буде**).

Два чуда.

(З італїяньского — Грациї Деледди).

(Конець).

Коли процесия вернула до церкви, увійшла там і тїтка Батора. Церков була вже повна женщин в найріжнїйших одежах, що говорили так само ріжними говорами. Деякі з них прийшли сюди з своїх далеких сіл босі і з розпущеним волосєм.

Та пестра товпа робила богато гамору, бо всї говорили з собою, хоч перед тим нїколи навіть не бачили ся. Тїтка Батора лише з трудом дотиснула ся до свого звичайного місця в глубинї церкви і не без того, аби тут і там дехто не вимовив якого гнївного слова, задля того що она ступала по одежи і по ногах. Там в заді стояли по найбільше жінки з Бітті і ждали на службу Божу.

— Що чувати? — спитала тїтка Батора одну знакому.

— Привели дівчину навіджену злим духом — відповіла та цїла збентежена — і по службі Божій сьвященик буде єго заклинати. Хто знає, хто знає, яке чудо покаже наша Матїр Божа...

— Звідки она?

— З Алї. Слухайте, кумо...

Тїтка Батора слухала зі страхом оповіданя куми і оглянула ся глядаючи нещасливої дівчини.

— Єї нема в церкві — сказала тамта — по службі Божій приведуть єї звязану.

— Але як злий дух з тїла тої молодої дівчини перейде в друге тїло?

— Того не знаю — відповіла тамта захлопотана. — Але чей наша пресьвята Заступниця не допустить до того...

Розпочала ся служба Божа. В одній хвили церков була переповнена. Люди стояли збиті густою лавою, утомлені спекою і дожиданєм виду хорої дївчини.

Лише тїтка Батора не гадала вже о тім. Єї лице було ще блїдше як звичайно, а єї очи гляділи непорушно на престол; однако по правді бачили они цїлком що иншого.

Побіч Батори була лавка, а на ній стояли три жінки Одна держала дитинку на руці, прекрасного, білявого хлопчика в віцї кількох місяців; але хороше лице чорнобривої матери було сухе і блїде.

То була Садурра, бідно одїта і дуже марна. І она бачила матїр перед собою з холодним, блїдим, рівнодушним лицем і з трудом здержувала ся, аби в голос не розплакати ся. Чому, чому не погляне она хоч раз на єї дитину, на внука, що називав ся так як убитий дїд, а був хороший як мальований?

Ах, тїтка Батора трясла ся певне зі злости і проклинала біляву головку невинної дитини...

При тих сумних гадках плакала Садурра і навіть хотїла вийти з церкви.

Тїтка Батора не проклинала дитини; противно вид єї лагодив навіть гнїв обудженний присутностию Садурри. Онаж дитини цїлком не бачила доси, а коли єї не бачила, навіть нїколи о нїй не думала.

І Садурру не бачила она вже давно. Як змінена була нещастна, нечесть родини, посьміховище людий! Виглядала як жебрачка, як... Тїтка Батора не роздумувала над своїм чувством, инакше була би в своїм серци відкрила не лиш гнїв, але й милосердіє та співчутє для бідної своєї дочки.

— Ах, Боже, яка хороша була та дитина! Єї очи були такі самі як небіжчика діда —

нини і унеможливляє вношене ся пороху. Помпу, що втягає воздух, і мотор становить ся на подвірю, а ґумового вужа вставляє ся через вікно до комнати чи там помешканя, яке має ся чистити. Увесь порох і молї висисає воздух і відпроваджує до резервоару. Тота робота не перепинає мешкати в хатї, а очищене комнати — хочби навіть найбогатшої — вимагає що найбільше годину часу. А чистить сей приряд знаменито. Єсть надія, що розширить ся він по наших містах дуже скоро.

— Померли: у Львові др. Володислав Марґаш, адвокат краєвий і синдик дирекції пропінацийного фонду, дня 28 вересня, в 40-ім році житя; — в Довголуцї коло Стрия Наталїя Тишівницка, жена властителя Довголуки, дня 22 вересня, в 58-ім році житя.

ТЕЛЕГРАМИ.

Відень 1 жовтня. По „серкль", котре скінчило ся о 1 год. в полудне, від'їхали оба монархи, архікнязї і запрошені гостї в мисливских строях з Шенбруну на дворець в Гецендорф. Оба монархи їхали разом. О 2 год. 30 мін. всїли до двірского поїзду.

Мірцштеґ 1 жовтня. О 5 год. 35 мін. по полудни приїхали монархи до Найберґ, звідки виїхали з дружиною повозом до Мірцштеґ. О год. пів до 8 відбув ся обід на 18 осіб.

Будапешт 1 жовтня. Внаслїдок страйку візників і викликаних вчера на улицях розрухів арештовано 74 візників. Підчас ескортованя арештованих товпа напала на полїцию і войско та хотїла їх відбити а гузари мусїли добути шабель і арештували знову кількох людий. Загалом арештовано 87 людий а 35 покалїчено, з тих 10 тяжко.

Константинополь 1 жовтня. Після депеши з адріянопольского вілєту 179 болгарских родин прихильних ворохобни втекло з округа Мустафа до Болгариї. В окрузї Кречана в скоплїйскім вілєтї знайдено 4 паки динаміту.

Надіслане.

КОБЗАР. Вибір творів Тараса Шевченка для ужитку молодїжи. Цїна 1 зр. 20 кр. Під таким заголовком видало руске Товариство педаґоґічне книжку, котрої брак вже від давна відчував ся, а котрою можуть користувати ся не лиш молодїж шкільна, але всї, котрі хотять познакомити ся з житем і творами нашого най першого поета. Крім обширної житєписи і по гляду на лїтературну дїяльність Т. Шевченка, котрий то вступ займає 78 сторін, додані ще до поодиноких поезий многі поясненя в нот ках, котрі богато причиняють ся до зрозуміня поезий, їх краси і духа. Книжку сю можна дістати в руским Товаристві педаґоґічнім у Львові, ул. Чарнецкого, ч. 26.

Курс львівский.

Дня 30-ого вересня 1903.	платять К с.	жадають К с.
I. Акциї за штуку.		
Банку гіпот. гал. по 200 зр. . . .	530 —	540·—
Банку гал. для торгов. по 200 зр.	—·—	260·—
Зелїз. Львів-Чернів.-Яси	574 —	584 —
Акциї фабр. Липиньского в Сяноку.	—·—	350·—
II. Листи заставні за 100 зр.		
Банку гіпот. 4% корон	97·80	—·—
Банку гіпот. 5% преміов.	111·25	—·—
Банку гіпот. 4½%	100 80	101·50
4½% листи застав. Банку краєв.	101·50	102·20
4% листи застав. Банку краєв. .	98 50	99·20
Листи застав. Тов. кред. 4% . . .	98·70	—·—
„ „ „ 4% льос. в 41½ лїт.	98·70	—·—
„ „ 4% льос. в 56 лїт.	98·40	99·10
III. Облїґи за 100 зр.		
Пропінацийні гал.	99·50	100·—
Облїґи ком. Банку кр. 5% II ем.	101·70	—·—
„ „ „ „ 4½ %	101·25	101 95
Зелїз. льокаль.„ 4% по 200 кор.	98·50	99·20
Позичка краєв. з 1873 по 6%	—·—	—·—
„ „ 4% по 200 кор.	99·75	99·45
„ „ м. Львова 4% по 200К.	95·30	96 20
IV. Льоси.		
Міста Кракова	77·—	84·—
Австр. черв. хреста (Курс віденьский)	52 75	53·75
Угорск. черв. хреста (Курс віденьский)	26·—	26.90
Іт. черв. хрес. 25 фр. (Курс віденьский)	—·—	—·—
Архік. Рудольфа 20К. (Курс віденьский)	68·—	72·—
Базилїка 10 К (Курс віденьский)	18 70	19 70
Joszif 4 К. (Курс віденьский)	8·25	9.50
Сербскі табакові 10фр. (Курс віденьский)	9·50	11.—
V. Монети.		
Дукат цїсарский	11·24	11·40
Рубель паперовий	2·52	2·54
100 марок нїмецких	117·10	117·80
Доляр америк.	4·80	5·—

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

а до тої вужденної голоти Нелїів не була она в нічім а в нічім подібна....

Служба Божа ішла в церкви своїм порядком. Позаяк наближало ся Причастиє, в церкві настала тишина....

Тїтка Батора молила ся лише устами. Она не бачила і не чула нїчого, нїчого, нїчого, лише неспокій в своїм серци: гнїв, біль, пониженє, ніжність, огірченє і лагідність, ненависть і милосердіє і любов — всї ті чувства мішали ся в еї напів дикій души.... Однако еї лице було непорушне; лише молячі ся уста легко дрожали.

В часї причастия товпа уклякла, як хто міг і де міг, одні на других.

— Ісусе, Ісусе! — стогнала тїтка Батора, закриваючи лице руками — пресьвятая Богородице, змилуйте ся надо мною!

Она чула, що очи Садурри були уперто звернені на неї і відчувала глубокий душевний біль. Она була би цїлувала маленького внучка — рівночасно була би его убила. Очевидно, що Садурра умисно показувала їй дитину в такий безличний спосіб, аби лиш пригадати їй на всї перебуті муки! Чим раз більша злість брала еї, чим раз більша ненависть і сором ворушили ся в ній. Їй видавала ся, немов би всї жінки з Бітті, а навіть чужі оглядали ся на Садуру і сьміяли ся та глумились.

Сьвятий, великий Боже, яка страшна була та служба Божа!

Коли служба скінчила ся, збільшило ся ще напруженє товпи. До середини церкви втиснули ся тепер і мужчини, крамарі та паробки. Кілька женщин вімлїло.

В горі за поручами престола стояло кількох карабінерів, котрих поява дивно відбивала від цїлого образу.

Вкінци розійшов ся поміж цїлу товпу напів голосний шепіт: до церкви введено дівчину. То була малого росту дитина в сардиньскім одїню з темного сукна, худа і дуже блїда, з дивними очима, в котрих дїйстно горів неспокійний огонь. Була тісно звязана, не опирала ся і нїчогоне говорила, коли сьвященик відчитував молитви; але коли їй подали сьвяті мощі до поцїлуваня, почала справдї кричати.

Женщини поблїдли і в цїлій церкві настало прикре мовчанє.

Дївчина могла дїйстно викликати страх: кричала і вила глубоким, мужеским голосом, кляла і плювала та говорила ріжні незрозумілі річи.

Коло престола, оперши чоло о его край, клячала одна женщина і аж трясла ся від судорожного плачу.

Тїтка Батора глядїла більше на ту женщину, як на дївчину, котрої матерію мусїла бути і нею заволоділо велике співчуте. Їй видало ся, немов би розуміла стогін і тихі жалоби нещастної.

Люди стали знов шепотом розмавляти і в тім тихім гаморі многолюдної товпи, що наповняв цїлу церков і ніс ся тайним відгомоном, почула тїтка Батора лише слова женщини з Алї, котра до неї говорила: „Нема нещасливійшої матери як я. Чого ти приходиш сюди плакати і нарікати; чого ти хочеш, чого бажаєш? Я нещасливійша мати! Ти можеш найти спокій, коли лише схочеш — лише твоя гордість не допускає до того, о Батора, Батора!"

Дїйстно: тїтка Батора чула своє імя, повторене відгомоном тисяч раз, на то могла присягати. І пірвана наглим жалем, щирою ніжностию, була би відвернула ся, поцїлувала Садурри дитину, що зараз побіч неї була, але ще не могла, не могла ще, хоч чула, що не вийде з церкви, не зробивши того....

Зворушенє, яке заволоділо нею на вид того, що дїяло ся коло престола, приглушили еї найбільшу журбу, а вид того німого, безмежного материньского болю обудив в ній еї власну, так довго здержувану материньску любов.

Плач жінки з Алї був так сильний, що приглушував навіть крик хорої дївчини. Тїтка Батора слухала его з тревогою; не знала чому, але їй здавало ся, що удушить ся.

Хора все ще кричала і кидала по сардиньски і по італїяньски найбільші проклони.

Посторонки, якими була звязана, порвала і ледве трех сильних мужчин могло еї удержати. Сьвященик безнастанно молив ся, а товпа утомлена вже тим видом, говорила голосно, забуваючи, в якім місци находить ся.

Нараз побачила тїтка Батора, як мати дївчини випрямила ся і перестала плакати. Немов би хто їй підшепнув, взяла мощі в руку і приложила їх донцї до уст.

Стало ся щось дивного і зворушуючого; дївчина дїткнула ся устами сьвятого предмету, в еї очах погас неспокійний блеск, она упала на колїна і лагідним, дитинячим голосом почала молити ся.

— Моя дочка.... Моя дочка! — скрикнула мати в найбільшій радости.

Товпа мовчала, всї упали на колїна і півголосом молили ся разом з дитиною. Жінки плакали; їх сльози були живим виразом невисказаного природного страху супротив явища, яке їм видало ся страшним і таємничим.

Тїтка Батора плакала з ними.

*

Коли сходила до села, несла на руках дитину Садурри, а еї дочка ішла побіч неї. А добрі люди з Бітті, що були горді з своєї чудотворної Мадонни, сказали: „Сего року сотворила наша люба Пречиста Мати два чуда!"

З друкарнї В. Лозиньского — під зарядом И. Недопада. (Телефона число 527).